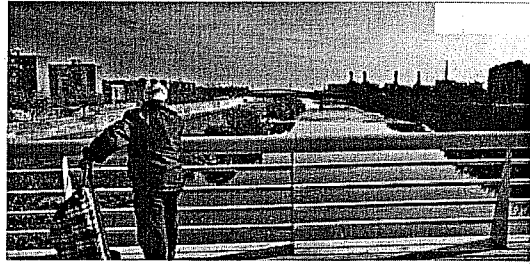

Què passaria sense depuradores?

ALBERT PUNSOLA | Actualitzada el 17/01/2012 00:00

"El Danubi és blau, tal com diu l'Strauss... / Però el riu Llobregat és amarronat, / el Besòs és verd i groc n'és el Ter. / L'Ebre vist del mar és blanc nuclear / i el Segre mirat des d'un puig és color de gos com fuig". Aquesta és una de les més acurades descripcions de l'estat dels rius catalans el 1981. Fora de l'àmbit científic, esclar. Pertany a una cançó de La Trinca i dibuixa un escenari dantesco però gens exagerat. "La situació a principis dels 80 era dramàtica, el 60% dels rius de Catalunya estaven en un estat deplorable", explica el catedràtic d'ecologia Narcís Prat. Trenta anys després i, gràcies sobretot a les depuradores, la situació s'ha capgirat: la qualitat de l'aigua dels rius és majoritàriament bona.

Què passaria sense depuradores?

Fa temps que s'especula sobre la possibilitat de tancar algunes depuradores per culpa de la situació econòmica de l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA). El director de l'agència, Leonard Carcolé, és rotund en aquesta qüestió: "No se'n tancarà cap perquè seria incomplir la llei i la directiva europea". El president del Consorci per a la Defensa de la Conca del Riu Besòs i alcalde de Parets del Vallès, Sergi Mingote, en canvi, no ho descarta: "No tenim cap voluntat de fer-ho, però si l'ACA no ens paga el que ens deu nosaltres no podrem pagar als proveïdors i pot passar que d'aquí uns mesos les depuradores no puguin funcionar".

Hipòtesi preocupant

Si tanquen les depuradores es tornarà enrere quasi 30 anys

Què passaria si aquesta hipòtesi es fes realitat a l'àrea del Consorci del Besòs i a altres conques? "Les conseqüències serien catastròfiques", respon Sergi Mingote, que creu que es perdrien les millores aconseguides les últimes dècades. Narcís Prat també és del parer que es tornaria enrere, però no exactament a la situació de fa 30 anys perquè la funció de la depuradora de retenir els objectes llençats al riu es podria mantenir. "El problema principal vindria de deixar de fer el tractament biològic de l'aigua, que és el que gasta més energia i diners", segons Prat. El resultat seria un augment immediat de la presència de matèria orgànica que consumiria l'oxigen i això posaria en perill la continuïtat de bona part de la vida fluvial. "La situació es deterioraria molt de pressa i un riu no es recupera en quatre dies", apunta.

Pel que fa a la contaminació química provinent de fàbriques la situació actual és molt diferent de la de principis dels anys 80. Avui les indústries no poden abocar l'aigua en qualsevol condició. La legislació obliga a complir uns determinats paràmetres. Però igualment cal fer vigilància. Sergi Mingote assenyala que la falta de recursos no és només una amenaça per a les depuradores, sinó que compromet les 2.500 inspeccions anuals que el Consorci fa anualment a empreses de la zona. "Amb la perspectiva actual, i si els recursos no arriben, hauríem de passar a 500 inspeccions anuals", subratlla. Un escenari en què seria previsible un increment de la contaminació química.

Des de l'ACA no es preveu aquest escenari. Malgrat que el deute de l'agència segueix superant els 1.300 milions d'euros, Leonard Carcolé indica que les tensions més grans de tresoreria es van donar al mes de juliol. "Aquest mes vam assolir el pic del nostre deute i ara estem en procés de reduir-lo", explica. La fita següent és la signatura de la reestructuració del deute amb les entitats financeres. L'ACA preveu tancar aquest acord el primer trimestre del 2012, si bé no avança cap data concreta. "Quan ho fem podrem posar-nos al corrent dels pagaments pendents. De moment hem signat els primers endarreriments de venciments, que és el primer pas en la bona direcció", assenyala Carcolé.

Sostenibilitat econòmica i ambiental

La viabilitat de l'ACA implicarà la pujada del cànon de l'aigua

El conseller de Territori i Sostenibilitat, Lluís Recoder, va defensar al mes de novembre la viabilitat de l'agència a mitjà i llarg termini. Recoder va dir que el camí implicava reestructurar el deute i incrementar el cànon de l'aigua. El cànon representa només una petita part de la factura de l'aigua i els últims anys ha servit per finançar les depuradores que l'ACA ha construït. El dèficit de l'agència s'explica en gran part pels costos creixents de les depuradores i pel fet que el cànon és molt més baix que a països com França i Alemanya. "Cap polític ha tingut la valentia d'apujar el cànon en tots aquests anys" -recorda Narcís Prat. Tots els agents reconeixen que caldrà un ampli consens polític per solucionar definitivament aquesta qüestió.

La sostenibilitat econòmica condiciona l'ambiental. Encara queda pendent completar el mapa de depuradores. Actualment n'hi ha 400 que tracten les aigües residuals de més del 90% de la població. Malgrat això, segons el director de l'ACA en falten 50 més, que estan en construcció, i 1.100 de mida

PUBLICAT
petita per servir la gran quantitat de municipis amb població inferior a 2.000 habitants. Amb totes aquestes realitzacions el mapa català de depuradores quedaria complet

Hi ha fórmules per fer depuració natural que poden funcionar perfectament en cases aïllades i urbanitzacions, però és una opció molt difícil per a una ciutat gran i compacta. Les depuradores continuaran sent necessàries per garantir la qualitat de l'aigua i per mantenir el cabal de molts rius que si no estarien secs.

Ecosistema fluvial

La regeneració de l'aigua afecta també els boscos de ribera

L'aigua regenerada incideix en tot l'ecosistema fluvial, que inclou les zones pròximes al riu com els boscos de ribera. Narcís Prat subratlla la funció essencial que compleixen les depuradores: "Els boscos de ribera depenen de la bona qualitat de l'aigua". Tanmateix, matisa que aquestes instal·lacions centren tot el debat, quan la salut de l'ecosistema fluvial és una qüestió més àmplia: "Cal anar més enllà i arribar a una gestió completa d'aquests ecosistemes". Prat considera que aquests espais s'han de conservar i restaurar, accions que no sempre s'han dut a terme, tot i que estan previstes per la legislació. Segons l'ecòleg, la gestió integral hauria d'incloure altres aspectes essencials, ara oblidats, "com facilitar la mobilitat dels peixos". En aquest sentit reclama "que es treguin barreres com s'està fent als EUA".

L'època en què els alcaldes de la conca del Besòs es van plantejar el cobriment del riu perquè el consideraven una claveguera és molt lluny, però queda feina pendent per recuperar totalment uns dels ecosistemes més maltractats històricament en el nostre país.